10. sending, Okkara kokkar

Svenskur pylsurættur

Hetta skalt tú brúka:
6 pylsur – høsnarungapylsur ella soltnar pylsur
2 leykir
2 tsk. av margarini
5 kókað epli umleið 300 gr.
1 dl. av mjólk
2 spsk. av tomatpuré
0,5 tsk. av paprika
Salt og pipar

Soleiðis gert tú:
1. Flis leykin og sker hann í flísar
2. Sker pylsurnar og eplini í bitar
3. Steik hann á pannu
4. Koyr síðani pylsurnar og eplini á pannuna
5. Lat síðani mjólk og tomatpuré í og krydda við paprika, salti og pipari
6. Lat kóka í uml. 6-10 min.

Appelsin - sjokulátukøka

Hetta skalt tú brúka:
200 gr. av hveitimjøli
3 spsk. av kaka
0,5 tsk. av natron
50 gr. av sukri
75 gr. av Atwel
2 egg
1 dl. av heitum vatni
75 gr. av smeltaðum svalaðum margarini
Saft og rivið flus av einari appelsin

Soleiðis gert tú:
1. Blanda mjøl, kaka, natron, sukur, Atwel og rivna appelsinflusið.
2. Píska eggini, vatnið og margarinið niður í.
3. Blanda alt væl saman og koyr deiggiðð í smurdan form ella tertuform
4. Baka í uml. 40 min. á 175 stigum.

---

11. sending, Okkara kokkar

Shakshouka

Hetta skalt tú brúka:
2 meðalstórar leykir
6 hvítleyksbátar
4 tomatir
2 pipar
Knappan hálvan kopp av olju
1 kopp av høsnarungasoði
4 tsk. av tomat-puré
2-5 dropar av tabasco
Knappan hálvan kopp av grønum oliven
við ongun steini
1/2 tsk. av salti
1/2 tsk. av stoyttum pipari
1/2 tsk. av kumman
4-6 egg

Soleiðis gert tú:
1. Sker leykirnar í pettir
2. Kroyst hvítleyksvbátarnar
3. Koyr tomatirnar í kókandi vatn í nakrar minuttir og flis tær
4. Hita oljuna á pannuni og steik leykin til teir eru ljósabrúnir
5. Koyrt síðani kroysta hvítleykin í og lat alt hetta smásteikja eina løtu
6. Koyr síðani tomatirnar og piparið í, blanda alt væl og lat smákóka í umleið 10 min.
7. Stoyt soðið, tomatpuré, tabasco og oliven í
8. Krydda við salti, pipari og kumman
9. Lat alt kóka spakuliga í uml. 20-30 minuttir, meðan rørt verður í av og á
10. Koyr eggini í – eitt í senn – beint áðrenn borðreitt verður
11. Lat kóka inntil eggini eru føst.

Rættilig gongd komin á

Skeiðsdepilin á Langasandi, ið fór undir virki sítt fyri góðum ári síðani, í september 1999, hevur nú so nógvar skeiðsrøðir, at nýggjar fáa valla byrjað fyrr enn komandi vár.

Samanlagt eru tríggjar í vikuskiftum, t.e. fríggjakvøld til sunnudagar, og tvær í miðvikum, t.e. týskvøld til hósdagar. Flestu skeiðini eru skipað í 6 vikuskifti ella miðvikur, t.e. á leið eitt um mánaðin; men onkur fevna um átta ferðir.

Sostatt eru at kalla øll vikuskifti og fleiri miðvikur longu bundin hetta til mars/apríl. Tó ber til at taka einstakar bólkar, t.e. 6-10 fólk, á skeið aftur frá februar 2001.

Lærugreinir

Skeiðini, ið byrjað eru ella byrja nú, eru hesi: eitt skeið, ið eitur »Føroyskt í fyri- og umsiting«, eitt fyri danir, ið vilja ella hava tørv á at læra føroyskt, tvey framhaldsskeið í enskum og eitt hægri skeið í enskum.

Luttakarar hava annaðhvørt teknað seg einsæris ella í bólkum og í summum førum eru tað stovnar ella fyritøkur, sum hava biðið um skeiðsrøðir til starvsfólk.

Sum er, verða 28 skeið hildin hetta til út á várið; eingi av hesum eru stakskeið, ið bert vara eitt vikuskifti, eina miðviku ella viku; men øll eru skipað í røðir, har luttakararnir koma á skeið 6-8 ferðir komandi hálva árið.

Frálæran

Fimm lærarafólk við ymiskum og fjølbroyttum bakstøði og fortreytum hava skeiðini í føroyskum; og hesi eru Sjúrður Ferjá, Álvur Enni, Rúni Bjarkhamar, Snæbjørn í Dali og Tórður Jóansson.

Í enskum eru lærarafólkini seks í tali, somuleiðis við fjølbroyttum bakstøði og úr ymiskum londum, eitt nú Bretlandi, Avstralia og Filipsoyggjunum; og tey eru: Sue Philbrow, Alex Ocampo, Natascha Johannesen, Jacqueline Skúvadal, Ernst S. Olsen og Tórður Jóansson.

Skeiðsleiðari er Tórður Jóansson og umsitingarleiðari á Skeiðsdeplinum er Jan Slættalíð. – Heimasíðan er: www.depilin.fo

Evnisdagur um starvsfólkapolitikk

15. nov. skipaði Løgmansskrivstovan fyri evnisdegi um starvsfólkapolitikk. Umleið 100 fólk luttóku henda dagin, sum var fyri leiðarar og starvsfólk, ið arbeiða við starvsfólkaviðurskiftum í landsfyrisitingini.

Yrkisfeløg og aðrir áhugabólkar vísti hesum tiltaki sera stóran áhuga og Løgmansskrivstovan hevur tí avgjørt, at skipa fyri einum líknandi degi komandi ár.

Høgni Hoydal, varaløgmaður byrjaði evnisdagin og umrøddi týdningin av at hava starvsfólkapolitikk á almennu arbeiðsplássunum.

Síðan vóru framløgur um gongdina í starvsfólkapolitikkinum og um løgfrøðiligu støðuna hjá starvsfólkapolitikkinum.

Harumframt vóru nøkur lyklatøl løgd fram, úr fyrstu frágreiðingini, sum er gjørd um starvsfólkapolitisku viðurskiftini í landsfyrisitingini.

Høvuðsdentur vaðr lagdur á at viðgera íverksetanina av starvsfólkapolitikkinum og arbeitt var í bólkum bæði fyrrapartin og seinnapartin.

Tosað varð dúgliga um nyttuna av starvsfólkapolitikkinum og luttakararnir høvdu nógv góð hugskot um, hvussu starvsfólkapolitikkurin kann blíva meira útbreiddur.

Sum eitt úrslit av evnisdegnum, hevur starvsfólkapolitikknevndin avrátt at seta fýra arbeiðsbólkar. Teir skulu arbeiða við at fyrireika:

- Skeið og kunnandi fundir um starvsfólkasamrøður
- Samskipan og fyrisiting av starvsfólkapolitikkinum
- Kunning
- Heimasíðu um starvsfólkapolitikk.

Bók um Ingálv av Reyni ávegis

Onnur og økta útgáva

Ingálvur av Reyni er uppreistrarmaðurin í føroyskari málningalist og stríðist einvíst ímóti, at myndin gert ov pen. Málningurin skal herja á, revsa og bróta niður, og listamaðurin vil vera við, at gongst ov væl at selja, so er okkurt galið. Somuleiðis mást tú aldrin vera nøgdur, tí so kanst tú líka so gjarna halda uppat. Tí tá ert tú deyður kortini.

Fyrra útgávan av bókini um Ingálv av Reyni kom í 1989, men av tí at filmirnir eru blivnir burtur, hava vit nýtt høvi til at gera eina nýggja og broytta útgávu. Meginparturin av myndunum eru tær somu, men fotograferaðar av nýggjum, og so er komið fitt av seinni myndum aftrat. Strikumyndirnar eru somuleiðis í høvuðsheitum nýggjar. Teksturin hjá Gunnari Hoydal er kortini tann sami, men dagførdur og á trimum málum: føroyskum, donskum og enskum. Bókin er innbundin og við vakrari leysakápu.

Lagt til rættis hava Amariel Norðoy, Dorthe Juul Myhre og Jógvan Isaksen.

Um sína strevan, ið hevur staðið við í einar tveir mansaldrar, sigur Ingálvur av Reyni: »Eg royni at koma fram til og finna tað bestemta bílætið, sum eg en ongantíð havi evnað at gjørt. Kanska eg upplivi tað. Kanska ikki.«

Bókin um Ingálv av Reyni kemur í bókabúðirnar seinast í næstu viku og kostar kr. 380.

VI‹MERKINGAR

Viðmerkingar til frágreiðing um starvsfólkapolitikk landsins

Carita Björklund
Forma›ur í Føroya Pedagogfelag

Føroya Pedagogfelag hevur sum onnur fakfeløg hjá teimum alment løntu í Føroyum fingi› skrivliga frágrei›ing um sokalla›a starvsfólkapolitikk landsins.

Hetta er frágrei›ing, sum gjørd er av landsst‡rinum sjálvum, uttan at umbo› fyri fakfeløgini hjá teimum starvsfólkum, sum hesin politikkur skal fevna um, hevur fingi› høvi til at vera vi› í arbei›inum. Vit eru sum fakfelag gott nokk vor›in hoyrd, men hóast vit í fleiri førum hava svara› aftur, hava vit ikki sæ› nakran broyting út frá tí.

Føroya Pedagogfelag heldur ta› er óheppi›, at umbo› fyri ta stóru fjøld av løntakarum, sum hesin politikkur skal fevna um, ikki hevur fingi› møguleika fyri at veri› vi› í arbei›inum, tí uttan iva høvdu umbo› fyri fakfeløgini kunna› givi› eitt gott íkast til forarbei›i› sum ney›ugt er í sambandi vi› at skilagó›ur starvsfólkapolitikkur skal setast í verk.

Fakfeløgini fingu ei heldur høvi til at vera vi› á fundinum á Hotel Føroyum, har evni› var starvsfólkapolitikkur landsins, og ta› meta vit vera spell. Vit hava fingi› frábo›an um, at fakfeløgini seinni skulu fáa innbjó›ing til fund, men tá arbei›i› tykist at vera li›ugt, dugir felagi› ikki at síggja nakra meining í at koma til ein fund.

Vi›víkjandi tilfarinum, sum vit hava fingi›, so er starvsfólkapolitikkurin b‡ttur upp í partar, sum m.a. fevna um arbei›sumhvørvispolitikk, bygna›arbroytingar, rúsevnapolitikk, setanarpolitikk, starvsfólkasamrø›ur, uppsagnarpolitikk og útbúgvingarpolitikk.

Ymist er, hvussu t‡dningarmiklir hesir partar eru, sæ› frá sjónarhorninum hjá fakfeløgunum, men teir partar, sum beinlei›is koma at hava ávirkan á dagligdagin hjá limum okkara, m.a. í sambandi vi› at fólk ver›ur sagt úr starvi, hava so avgerandi t‡dning, at slíkar ásetingar eiga ikki at ver›a framdar í verki uttan at umbo› fyri tey fólk, sum hetta fer at hava beinlei›is ávirkan á, hava veri› vi› at fyrireika henda politikk.

Vi›merkjast skal, at partur av tí, sum nevnt er í tilfari landsst‡risins er endurtøka av tí, sum ásett er í galdandi lóggávu, og eg kann her m.a. vísa til lógina um arbei›sumhvørvi og fyrisitingarlógina.

Eg skal her draga fram nøkur dømi, har frágrei›ingin um starvsfólkapolitikk landsins ikki tykist at vera nøktandi.

Í sambandi vi› tann partin, sum kalla›ur er bygna›arbroytingar, ver›ur sagt um kunning, at tá avger› ER TIKIN um at fremja avgerandi broytingar í umsitingini ella í arbei›sgongdini, skal lei›slan kunna starvsfólkini um hetta, og endamáli› vi› tí.

Hóast vi›merkt ver›ur seinni í or›ingini, at tí› skal vera at umrø›a máli›, so sjónarmi› og uppskot hjá starvsfólkum kunnu ver›a tikin vi› í avger›argrundarlagi›, á›renn avger›in endaliga ver›ur sta›fest, so vísa royndir okkara, at tá stovnslei›sla hevur tiki› avger› um at fremja ávísar broytingar, so tykist ta› at vera ógjørligt at fáa broytt ella ávirka› hesa avger›.

Eg haldi tí, at landsst‡ri› átti at broytt hesa or›ing, solei›is at starvsfólki› fekk ávirkan líka frá tí at hugskot um møguliga broyting kom fram, tí bert á hendan hátt fær lei›slan og starvsfólk í felag skipa› broytingarnar, solei›is at veruligt atlit bæ›i vr›ur tiki› til stovnin og starvsfólki› sjálvt.

Vi›víkjandi rúsevnapolitikkinum, so skuldi greitt veri› bo›a› frá í »starvsfólkapolitikki landsins«, um hesi politikkur ger broytingar í rættarstø›uni hjá tí einstaka starvsfólkinum.

Her ver›ur hugsa› um í hvønn mun stovnslei›slan hevur skyldu til at fara fram eftir ásetingunum í starvsfólkapolitikki landsins, tá sta›fest ver›ur, at starvsfólk er ávirka› av rúsdrekka á arbei›splássinum, ella um starvsfólki› kann vænta at ver›a burturvíst vi› tí grundgeving, at talan er um brot á tænastuskyldurnar hjá vi›komandi.

Or›ingin um »veglei›andi mannagongd« skapar helst fleiri spurningar enn ta› gevur svar, tá talan er um rættarstø›una hjá starvsfólkinum, sum kemur í ta stø›u, at brúk ver›ur fyri rúsdrekkapolitikki landsins.

Vi›víkjandi setanarpolitikkinum, so ivist eg í, um veglei›ingin á sí›u 3 er skilagó›, tí ta› at stovnurin skal seta spurningar um m.a. familjuvi›urskifti o.a. kann av nógvum umsøkjarum skiljast sum óvi›komandi vi›urskifti, tá talan er um at søkja starv, har fakligi førleiki og arbei›sroyndirnar saman vi› persónliga eginleikanum eiga at vera høvu›státturin, tá stø›a skal takast til hvør skal hava starvi›, sum l‡st er leyst.

Tá sagt ver›ur í innganginum til tann partin av starvsfólkapolitikkinum, sum eitur »uppsagnarpolitikkur«, at uppsagnir av starvsfólkum ver›a framdar á vir›iligan hátt, so er ta› ein sannroynd, at almennu myndugleikarnir í nógvum førum als ikki hava víst vir›iliga framfer›, tá starvsfólk ver›a søgd úr starvi.

Dømi eru um at kærur til hægri myndugleika um uppsagnir, sum avgjørt ikki eru farnar fram á vir›iligan hátt, tíverri ikki hava givi› naka› úrslit, og ta› kann sjálvsagt ikki anna› enn skapa ótryggleika bæ›i hjá almentum settum starvsfólkum og fakfeløgunum.

Tørvur er tí helst á nærri útgreina›um reglum, sum veruliga tryggja starvsfólkum, sum ver›a søgd úr starvi, eina vir›iliga vi›ger›, solei›is at brot á hesar reglur vór›u tiknar í álvara og fingu avlei›ingar fyri tær stovnslei›slur, sum ikki hildu hesar ásetingar.

Vi›víkjandi teimum grundgevingum, sum almennur myndugleiki, sambært fyrisitingarlógini og vanligum fyrisitingarreglum annars hevur skyldu til at geva fólki, sum ætlanin er at siga úr starvi (hoyringsskriv) og sum ver›a søgd úr starvi (uppsagnarskriv), so eru hesar í nógvum førum als ikki nøktandi.

Dømi eru um starvsfólk, sum søgd eru úr starvi, uttan at nøkur ítøkilig grund er givin hvørki í samband vi› hoyringsskriv ella tá talan er um endaligu uppsøgnina.

Ivasamt er tí, um or›ing av starvsfólkapolitikki er nokk til at broyta stø›una og tryggja alment lønt starvsfólkunum eina vir›iliga vi›fer› í sambandi vi› uppsagnarmálinum.

Helst er stø›an tann, at tørvur er á einari hugbur›sbroyting hjá nógvum av teimum alment settu stovnslei›arunum, sum m.a. ikki hava nóg stóra vir›ing fyri ásetingunum í fyrisitingarlógini ei heldur í galdandi sáttmálum, og her er skriva›ur politikkur ikki nokk, um ikki lei›slurnar kenna ábyrgd og vir›ing fyri starvsfólki sínum.

A›rir partar, sum hava t‡dning fyri tey alment lønu áttu eisini at veri› tiknir vi› í starvsfólkapolitikkinum.

Sum dømi kann nevnas sjúkrapolitikkur, serliga vi› atliti til sokalla› 120 daga regluna, sum í fleiri av grannalondum okkara nú er tikin av, og har ásetingar eru gjørdar sum skulu tryggja, at fólk sum gerast sjúk kunnu ver›a verandi á arbei›splássinum, t.d. vi› at umskúla hesi fólk, solei›is at tey framhaldandi kunnu røkja passandi starv.

Hetta hev›i veri› til gagns fyri bæ›i samfelagi› og løntakaran sjálvan.

Ta› kann tykjast undranarvert, at starvsfólkapolitikkurin als ikki nevnir galdandi sáttmálar.

Samanumtiki› kann sigast, at starvsfólkapolitikkur landsins ber brá› av at umbo›ini fyri løntakaran ikki hava veri› vi› í fyrireikandi arbei›inum, og vónandi tekur Løgmansskrivstovan hetta til eftirtektar og gevur fakfeløgunum møguleika fyri at vera vi› í einari veruligari gjøgnumgongd av øllum teimum spurningum, sum stinga seg upp í sambandi vi› at slíkur politikkur skal fremjast í verki, solei›is at endaligu or›ingarnar ver›a gjørdar í samarbei›i millum stovnslei›slurnar og umbo›ini fyri løntakaran.

Danir byggja prestagarð á Glyvrum?

Palli Dalsgaard

Ta› hvakk mangur ma›ur vi› av tí›indunum í Sjónvarpinum t‡skvøldi›, har greitt var› frá, at danir ikki vildu lata n‡ggjan prestagar› byggja á Glyvrum. Hvør orsøkin var, visti frásøguma›urin ikki at siga, men mistanki var um, at fullveldisætlanin, sum spøkir í Føroyum, kundi vera ein orsøkin til, at so var.
Ikki vardi leingi, um enn eina so lítla sutnd, so sóu vit mynd av mentamálará›harranum, sum ikki einans hevur tala› fyri fullveldi, men hevur rópt ta› út, so ta› hevur runga › eftir í um at fáa fullveldi ongantí› ov skjótt. Burtur vi› øllum donskum, ja sjálvan grundlógardagin, tók hann av.

Nú hevur sama fullveldishetjan veri› í Danmark og bi›i› danir um at byggja prestinum á Glyvrum prestagar›, og sum ikki einafer›, danir eru teir penu menninir, teir lova›u at umhuga stø›una.

Hvør kann skilja naka› sum helst av tí, sum gongur fyri seg í hesum ney›ars landi. Hvat skal fólkaatkvø›a vera um? Vita teir ta› sjálvir? Veljarin veit ta› ikki.

At hugsa sær til allir pengarnir, i› n‡ttir eru til at fyrireika eitt so væl og vir›iligt fullveldi, sum eingin skuldi kunna seta fingurin á, tá komi› var› á mál, nú ikki hætta sær undir ein einasta prestagar› uttan hjálp úr Danmark.

Fyri ikki so langari tí› sí›ani var› spurnignurin um at yvirtaka Fólkakirkjuna nokkso aktuellur í føroysku blø›unum. Tá ditta›i eg mær at skriva eitt lesarabræv í móti yvirtøkuni, óg vísti á, at um so var, at Fólkakirkjan bleiv yvirtikin, so kom ikki at ganga long tí›, til hon var› stongd.

Byggingin av prestagar›inum á Glyvrum er eitt talandi dømi um, at so hev›i veri›. Tá tann skrivingin var fyri, bleiv ført fram av bæ›i høgum og lágum, at ta› voru einans 20 milliónir, í› kirkjan kosta›i føroyska landskassanum. Ta› var ikki rætt. Prestslønirnar vóru ikki írokna›ar hesar milliónirnar, tí tær koma beinlei›is úr Danmark.

Leggi› fullveldisætlanina á hillina og fari› til arbei›is at røkja tey vir›i, vit hava, á›renn alt fer í hundarnar.